

Disclaimer:

Dit document is gebaseerd op een conceptplan van aanpak dat door de betreffende gemeente ter toetsing ingediend bij de toekomstige beoordelingscommissie van VNG en VSG en als grotendeels als voldoende beoordeeld is. De beoordeling vindt plaats op de compleetheid, gebaseerd op paragraaf 6.3 in het GALA-akkoord en het daaruit voortvloeiende concept-plan van aanpak en de checklist. Dit plan is nog niet compleet, de ontbrekende informatie is gemarkeerd. Beiden zijn terug te vinden op de VNG-website. Het plan van aanpak is geanonimiseerd en kan als voorbeeld gebruikt worden. Afbeelden, tabellen en bijlagen, bronnen, verwijzingen en/of referenties zijn verwijderd om de anonimiteit te waarborgen en kunnen/moeten naar eigen inzicht worden toegevoegd voor de eigen gemeente. Vorm en inhoud blijven te allen tijde de verantwoordelijkheid van de indienende gemeente, er kunnen geen rechten worden ontleend aan dit voorbeeld.

Integraal Plan van Aanpak gemeente B

Inleiding

Context

Het Ministerie VWS en de overkoepelende organisatie van ziekenhuizen, ggz en ouderenzorg hebben het Integraal Zorgakkoord (IZA) op de agenda gezet. Op 16 september 2022 ondertekende ook de VNG namens de gemeenten het IZA. Daarmee wordt de gedachte achter het IZA onderschreven dat inwoners gebaat zijn bij een steviger inzet op preventie van ongezondheid met een nadrukkelijker rol voor het sociaal domein, in samenwerking met de zorg. Dit sluit aan op de ambities uit het collegeprogramma van gemeente B waarin de thema's Opgroeien en Leven, Onderwijs, Gezondheid en Zorg centraal staan. Het Gezond en Actief Leven Akkoord (GALA) is een addendum op het IZA, waarin de rollen en taken i.r.t. de zorgketen staat beschreven alsmede de raakvlakken met andere programma's zoals het Wonen, Ondersteuning en Zorg voor ouderen (WOZO). Gemeente B werkt al hard aan preventieve gezondheid waarbij de gezondheid en het welzijn van onze inwoners centraal staan. Uitgangspunt daarbij is het terugdringen van gezondheidsachterstanden en 'gezond leven makkelijk maken' aan de hand van een integrale aanpak op basis van het gedachtengoed van 'positieve gezondheid'. Dit zie je terug in het collegeprogramma, maar ook in lokale gezondheidsnota's. Voor onze inwoners worden activiteiten op het gebied van de sociale basis, sport en bewegen, gezondheid en preventie beschikbaar gesteld. De brede SPUK-middelen die ter beschikking worden gesteld bij de uitvoering van het Gezond en Actief Leven akkoord maakt het mogelijk de reeds ingezette activiteiten te versterken.

Integraal plan van aanpak

Om aanspraak te maken op de Brede Spuk middelen dient er een integraal plan van aanpak te worden aangeleverd bij het ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport (VWS). Dat plan ligt nu voor u. De bouwstenen van dit plan zijn de data over gemeente B. Vanuit deze gegevens zijn prioritaire doelen geformuleerd die aansluiting hebben bij de akkoorden IZA en GALA, het WOZO en de lokale nota's zoals het collegeprogramma, de lokale gezondheidsagenda en het preventieakkoord. Om de doelen te behalen wordt er in afstemming met onze partners een aanbod van kernactiviteiten ingezet om gezondheidsverschillen binnen heel gemeente B te verkleinen.

Doelgroep

Met de middelen vanuit het GALA richten we ons op de inwoners die een verhoogd risico lopen om een gezondheid achterstanden. In gemeente B zijn dat de groepen die niet voldoen aan de beweegnorm, kampen met fysieke of mentale klachten, overgewicht hebben en inwoners die zich overbelast voelen door het bieden van mantelzorg. We betrekken advies- en client raden bij het opstellen van beleid. Inwoners willen we betrekken door participatiebijekomsten te organiseren.

Financiële en bestuurlijke kaders

De Brede SPUK-regeling maakt het mogelijk om extra activiteiten en interventies in te richten voor onze inwoners. Deels bestaat de Brede SPUK uit middelen die we reeds eerder ontvangen en die nu gebundeld zijn onder deze regeling. Het Gezond en Actief Leven akkoord vormt het bestuurlijke kader waaronder de activiteiten en interventies worden uitgevoerd. De lokale bestuurlijk kaders zoals het collegeprogramma, het preventieakkoord en de lokale gezondheidsagenda zijn hieraan complementair.

Namens het college,
Naam wethouder

Handtekening

Bestuurssamenvatting

Waar staat de gemeente

Gemeente B is volop bezig met preventie. Zo hebben we een preventieakkoord en een lokale gezondheidsagenda en zijn de inspanningen uit het collegeprogramma grotendeels gericht in het kader van preventie. In deze nota's staan aandacht voor gezonde voeding, meer bewegen en een rookvrije omgeving centraal. Daarnaast krijgen ook eenzaamheid en mentale gezondheid extra aandacht. In samenwerking met de GGD hebben we onderzocht op welke thema's we gelijke kansen op gezondheid kunnen bevorderen. Uit de opbrengst zien we dat onze grootste opgave op het gebied van sport en bewegen ligt bij de doelgroep volwassenen en ouderen. Het percentage overgewicht ligt daar met een percentage tussen 48% en 65% boven het regionale gemiddelde. We gebruiken sport niet alleen als doel (verminderen overgewicht) maar ook als middel om de jeugd de goede gewoonte van sport, bewegen en gezonde voeding aan te leren. We zijn daartoe ook een JOGG gemeente geworden. Op het gebied van gezondheid zien we dat het percentage jeugdigen die alcohol of drugs gebruikt toeneemt en dat het aantal suicides of pogingen daartoe een trendverschuiving is van volwassenen naar jeugdigen. In gemeente B heeft 4,6% van de leerlingen het afgelopen jaar (heel) vaak suïcidegedachten gehad en/of een suïcidepoging ondernomen. De focus bij het thema de sociale basis ligt op de onderdelen mantelzorg en eenzaamheid. Meer dan 2,4 % van de mantelzorgers voelt zich tamelijk zwaarbelast, zeer zwaarbelast of belast door het geven van mantelzorg. Van onze inwoners voelt 27% zich sociaal eenzaam. Een van de factoren van het niet deelnemen aan (sociale) activiteiten en het ontstaan van gezondheidsachterstanden is een lage SES (lage sociaaleconomische status). We vinden het daarom belangrijk om activiteiten toegankelijk te maken voor onze inwoners die grote moeite hebben om rond te komen. De armoedemonitor (2020) laat zien dat in gemeente B er sprake is van 633 kinderen die opgroeien in een huishouden met een inkomen tot 120% van het Wsm (wettelijk sociaal minimum). Dit is 7% van de totale jeugd in de gemeente.

Wat wil de gemeente bereiken

Op het gebied van preventie hebben we als gemeente 4 hoofddoelen doelen die gerelateerd zijn aan de doelen van het GALA, hoofdlijnen sportakkoord en het addendum BRC:

1. Meer kinderen, jongeren en volwassenen die sporten, bewegen en meedoen aan cultuur (ook kwetsbare groepen en mensen die achterblijven in sport-, beweeg- en cultuurdeelname). Dit doel sluit aan bij de doelstellingen hoofdlijnen sportakkoord en het addendum BRC.
  - Resultaat: met bb% is de beweegnorm toegenomen
2. Stimuleren van gezonde fysieke en mentale gezondheid en levensstijl om ernstige problematiek te voorkomen van jong tot oud. Dit doel sluit aan bij de doelstellingen GALA en hoofdlijnen sportakkoord en het addendum BRC.
  - Resultaat: met bb% zijn mentale gezondheidsklachten afgenomen
3. We erkennen de onschatbare waarde van vrijwilligers en willen hen daarom (blijven) ondersteunen en waarderen. Dit doel sluit aan bij de doelstellingen GALA
  - Resultaat: bb% mantelzorgers voelen zich minder belast
4. We beperken de gevolgen van armoede zoveel mogelijk vooral voor kinderen, omdat we vaak zien dat armoede onbewust van ouders op kinderen wordt overgedragen. Dit doel sluit aan bij de doelstellingen GALA
  - Resultaat: bb% van de inwoners met een lage SES (sociaal economische status) nemen deel aan beschikbare activiteiten

Wat gaat de gemeente daarvoor doen

De doelen zijn gericht op alle inwoners van gemeente B, maar specifiek op de inwoners die een achterstand ervaren in hun gezondheid. Om de beweegnorm in de gemeente te verhogen en het percentage overgewicht en obesitas te verlagen willen we meer mensen inwoners laten sporten en bewegen. We richten ons daarbij op omgevingen waar kinderen, jongeren, volwassenen en gezinnen veel komen. Door sociale verbinding te stimuleren beschermen we de (geestelijke) gezondheid van de inwoners en helpen we daaraan gerelateerde gezondheidsklachten te verminderen. We stimuleren als gemeente dat buurtbewoners elkaar (leren) kennen en naar elkaar omkijken. Daarbij willen we ook invloed uitoefenen op het creëren van een veilige, groene en recreatieve leefomgeving zodat niet alleen eenzaamheid verminderd maar ook mentale klachten afnemen. De gemeente heeft vanuit de Wmo de opdracht om mantelzorgers te ondersteunen en te waarderen. Als iemand voor een ander zorgt, is het belangrijk dat deze persoon de zorg af en toe even kan overdragen. Daarmee wordt de kans vergroot dat de mantelzorger niet overbelast raakt. Voor het thema eenzaamheid richten we ons in het bijzonder op de doelgroepen eenzame ouderen, volwassen en jongeren zodat die niet buiten de groep vallen. Voor passende interventies en activiteiten betrekken we de ketenpartners, adviesraden, zoals de adviesraad sociaal domein, de jongeren- en de kinderraad en inwoners. De concrete uitwerking van de activiteiten vallen niet onder dit plan maar worden separaat met de ketenpartners en inwoners uitgewerkt.

De activiteiten zijn gericht op de principes voorlichting, signalering en ondersteuning, leefomgeving en beleid (wet- en regelgeving) en zijn verdeeld in resultaat- en inspanningsverplichtingen. Onderstaand een voorbeeld hoe dat eruitziet voor het onderdeel Sport, bewegen en cultuur.

Aanpak kernactiviteiten Lokaal	Verwachte impact	Verwachte startperiode	Verwachte einddatum	Budget SPUK	Type verplichting
Sport, bewegen en cultuur					
We voeren minimaal een drietal campagnes uit op het gebied van voeding en bewegen;	Voorlichting	2024	2026	ntb	Resultaat
Organiseren van aanvullend en ondersteunend aanbod van bewegingsonderwijs en activiteitenaanbod	Signalering en ondersteuning	2023	2026	ntb	Inspanning
Faciliteren van sporten in de buitenruimte	Leefomgeving	2024	2026	ntb	Resultaat
In 2023 hebben we een nieuw sport-, speel- en beweegplan	Beleid	2023	2024	ntb	Resultaat

In bovenstaand voorbeeld werkt de gemeente samen met o.a. de verschillende samenwerkingspartners in de uitvoering, monitoring en bijstellen van de activiteiten/interventies. Het onderdeel valpreventie valt hier onder de regionale ketenaanpak. De functionarissen Brede regeling combinatiefuncties houden zich bezig om diverse groepen binnen de samenleving in beweging te krijgen en brengt ze in contact met cultuur. Ze leggen de verbinding tussen aanbieders, inwoners, kinderen, school, ouders en de gemeente. Zo leveren ze een bijdrage aan het stimuleren van sport en bewegen in de buurt en cultuurbeleving.

Versterking kennis- en adviesfunctie GGD en Coördinatie kosten regionale aanpak preventie

Met betrekking tot de coördinatie van de regionale aanpak preventie zijn er in de regio per ketenaanpak werkgroepen georganiseerd om deze vorm en inhoud te geven (nog verder invulling aangeven).

Hoe wordt de voortgang bewaakt

Om de voortgang van het integraal plan van aanpak te bewaken wordt een stuurgroep opgericht dat als opdrachtgever verantwoordelijk is voor de realisatie van de IZA/GALA-afspraken. De stuurgroep bestaat uit de wethouders Volksgezondheid en Sport en bestuurders van uitvoeringsorganisaties die bijdragen aan de realisatie van de GALA-doelen.

Het programmateam is opdrachtnemer van de bestuursopdracht en daarmee verantwoordelijk voor de uitvoering van het integrale plan van aanpak. Het programmateam heeft de bevoegdheid beslissingen te nemen over de inhoudelijke voortgang van het programma. Daarnaast zal zij de stuurgroep periodiek informeren en voorzien van een voortgangsrapportage.

Op welke wijze wordt samenhang en synergie nagestreefd tussen uitvoering op de verschillende hoofdthema's en onderdelen

Door met verschillende disciplines samen te werken aan de doelen kan er veel meer bereikt worden dan als elke stakeholder afzonderlijk aan de slag gaat. De meerwaarde ontstaat doordat de inwoner op alle leefgebieden wordt geholpen waarbij de verschillende partners een op elkaar afgestemd aanbod kunnen aanbieden.

Verbinding onderdelen Brede SPUK en doelen GALA en Sportakkoord II

- Met de middelen voor Mentale gezondheid, Valpreventie, Aanpak overgewicht en obesitas & gecombineerde leefstijl interventie en Een tegen eenzaamheid dragen we bij aan specifieke doelen van het Hoofdlijnen Sportakkoord II en de doelen addendum BRC.
- De middelen voor het Terugdringen van gezondheidsachterstanden, het lokaal sportakkoord, kansrijke start, mentale gezondheid, OKO & vroegsignalering alcoholproblematiek, welzijn op recept, leefomgeving en de aanpak overgewicht en obesitas en gecombineerde leefstijl interventie wordt er gewerkt aan de doelen van het GALA
- Het versterken van de sociale basis, mentale gezondheid, welzijn op recept, leefomgeving, een tegen eenzaamheid en mantelzorg dragen ook bij aan de doelen van het GALA.
- Doordat we integraal en domeinoverstijgend werken komen een aantal onderdelen meerdere doelen dienen en komen daardoor ook terug in de hoofdthema's sport, cultuur en bewegen, gezondheid en de sociale basis.

Communicatie

Nog aanvullen

Financiën

De totale programmakosten bedragen jaarlijks € bbb.bbb voor de interne ambtelijke capaciteit en € bb.bbb voor de inzet van capaciteit buiten de ambtelijke organisatie.

1. Sport, Bewegen en Cultuur

Iedereen in beweging

Integratieve doelen

- Meer kinderen, jongeren en volwassenen die sporten, bewegen en meedoen aan cultuur (juist kwetsbare groepen en mensen die achterblijven in sport-, beweeg- en cultuurdeelname)
- Een sterke verbinding tussen sport, bewegen en cultuur met andere domeinen en programma's (onderwijs, gezondheid, zorg, welzijn en sociale zaken/armoede & schulden)
- Bij de herziening van het beleidskader armoede & schulden in 2023 wordt gezondheid een aandachtspunt van het beleidskader
- Risico op vallen bij ouderen wordt vroegtijdig gesignaleerd in zowel zorgdomein als gemeentelijk domein en wordt ondersteund door laagdrempelige toegang tot valpreventief aanbod
- Jaarlijks komen er minder ouderen (65+) op de spoedeisende hulp naar aanleiding van een val
- Voldoende zicht op het totaalaanbod waar kan worden gesport en gespeeld
- relatie tussen de beschikbare data vanuit armoede & schulden en die van gezondheid
- Zo veel mogelijk inwoners bereiken met het sport- en beweegaanbod, met als doel sporten en bewegen een vanzelfsprekend onderdeel uit te laten maken van het leven van inwoner
- Vanaf schooljaar 2023-2024 moeten leerlingen minimaal twee lessen bewegingsonderwijs krijgen onder leiding van een vakleerkracht of bevoegde groepsleerkracht

Commitment van het College, ambities gekoppeld aan o.a. collegeprogramma

- De gemeente zet zich actief in voor de doelen die horen bij een JOGG-gemeente.

- In 2023 hebben we een nieuw sport-, speel- en beweegplan.
- Voor medewerkers van de gemeente wordt fruit op de werkvloer te georganiseerd.
- Personeel van gemeente B wordt gestimuleerd om te bewegen
- In 2025 is het percentage inwoners dat aan de beweegrichtlijnen voldoet gestegen naar 50%

Wat zegt de data over waar we staan (tabellen verwijderd)

- Om te voldoen aan de beweegnorm dient men 5 dagen per week minimaal 30 minuten per dag matig actief te bewegen. In zowel de leeftijdscategorie 18+, 18-64 als 65+ ligt het overgewicht boven het gemiddelde van de regio.
- In kern R heeft 2,7 % van de inwoners grote moeite met rondkomen. Dit is een opvallend hoger percentage dan de overige dorpskernen. In kern S zien we ook het beeld dat inwoners t.o.v. van de andere dorpskernen vaker enige of grote moeite heeft met rondkomen. De focus voor de uitvoering van activiteiten op het gebied van terugdringen van gezondheidsachterstanden zal daarom op deze twee dorpskernen worden gericht.
- In 2021 bezochten 105.000 ouderen van 65 jaar en ouder een SEH (Spoedeisende hulp) na een val. Anders gezegd: gemiddeld elke 5 minuten was een 65-plusser slachtoffer van een valincident met letsel dat moest worden behandeld op een SEH. Meer dan één op drie ouderen wordt na bezoek aan de SEH opgenomen in het ziekenhuis (36.200 ouderen) en kwamen 5.209 ouderen te overlijden door een val. Het aantal 65-plussers met ernstig letsel door vallen stijgt. Dit blijkt uit een analyse tussen 2008 en 2018. Een verklaring is de vergrijzing van Nederland, die zal de komende jaren doorgaan. Het gemiddelde percentage valincidenten (65+) in gemeente B ligt op 13,3%. In kern R is dat 18%.

Hoe willen we dit bereiken:

We werken aan de integratieve doelen door gezamenlijk met de partners van het sportakkoord vorm te geven aan activiteiten die aanvullend en ondersteunend zijn op het aanbod van bewegingsonderwijs door de scholen, het Platform Ondernemende Sportaanbieders te betrekken bij het stimuleren van onze inwoners tot meer bewegen en de combinatiefunctionarissen in te zetten voor de verbinding van diverse groepen in de samenleving ten behoeve van cultuurbeleving en sport en bewegen in de buurt.

Aanpak kernactiviteiten Lokaal	Verwachte impact	Verwachte startperiode	Verwachte einddatum	Budget SPUK	Type verplichting
Sport, bewegen en cultuur					
We voeren minimaal een drietal campagnes uit op het gebied van voeding en bewegen;	Voorlichting	2024	2026	ntb	Resultaat
Organiseren van aanvullend en ondersteunend aanbod van bewegingsonderwijs en activiteitsaanbod	Signalering en ondersteuning	2023	2026	ntb	Inspanning
Faciliteren van sporten in de buitenruimte	Leefomgeving	2024	2026	ntb	Resultaat
In 2023 hebben we een nieuw sport-, speel- en beweegplan	Beleid	2023	2024	ntb	Resultaat

Waarom is dit belangrijk

Het hebben van schulden kan een indicator zijn voor het maken van minder goede voedingskeuzen en het stoppen van lidmaatschap bij (sport-) verenigingen. Sport, bewegen en deelname aan culturele activiteiten zien we dan ook als middel om algehele gezondheid te bevorderen. We onderschrijven de visie van Machteld Hubert dat Gezondheid breder is dan de afwezigheid van ziekte en klachten. Elementen als veerkracht, zingeving en zelfmanagement staan steeds meer centraal.

2. gezond opgroeien

Gezonde kinderen

Integratieve doelen

- De gemeente heeft een lokale ketenaanpak Kansrijke Start, inclusief interventies, en maakt samenwerkingsafspraken met partners rondom de eerste duizend dagen van een kind
- Fit en fruitig op scholen
- Het streven is om van alle scholen in gemeente B een gezonde school te maken. Dat betekent gezond eten en lekker veel bewegen
- Voor kinderen met overgewicht of obesitas is passende ondersteuning, begeleiding en zorg toegankelijk

Commitment van het College, ambities gekoppeld aan o.a. collegeprogramma

- Het aantal zwangerschappen waarbij zwangerschapsbegeleiding gestart is voor de 10e week, blijft stabiel boven het Nederlands gemiddelde
- In gemeente B stabiliseren we de stijgende trend van overgewicht bij de doelgroep 18+ op 51% in 2026

Wat zegt de data over waar we staan (tabellen verwijderd)

- Aantal perinatale sterfte per 1.000 geboorten. Perinatale sterfte is als een foetus na 24 weken zwangerschap komt te overlijden of als de baby in de eerste 7 dagen na de geboorte overlijdt. De waarden worden bepaald over de afgelopen vijf jaar. In gemeente B ligt de perinatale sterfte per 1000 geboorten op 5,2, het regionale cijfer staat op 4,4
- In gemeente B ontbijt 25% van de leerlingen minder dan 5 dagen per week. In kern C is dit 24%. Van de leerlingen in klas 2 ontbijt 18% minder dan 5 dagen per week en 32% van de leerlingen in klas 4. In de meeste gemeenten ontbijten jongens vaker dan meisjes. In gemeente B ontbijt 20% van de jongens minder dan 5 dagen per week en 28% van de meisjes.

Hoe willen we dit bereiken

Kansrijke start

- Het vastgestelde lokale plan van aanpak kansrijke start vindt aansluiting op het landelijk actieprogramma en richten we ons op (aanstaande) ouders/gezinnen in een kwetsbare positie en professionals binnen het sociale, medische en informele domein. Professionals zijn betrokken bij de planvorming dat vanuit lokaal perspectief is gericht.
- Bij de inrichting van de regionale ketenaanpak zal onderzocht worden hoe het client perspectief kan worden meegenomen.
- De activiteiten gericht op ouders en gezinnen zijn reeds gestart in 2022 en lopen door tot en met 2026.
- De activiteiten gericht op professionals starten deels in 2023 en 2024.
- De regionale ketenaanpak wordt vanaf januari 2024 ingericht.

Keten aanpak overgewicht en obesitas

- Door de JOGG-aanpak uit te voeren, brengen we een leefstijltransitie, van ongezond naar gezond, tot stand. De focus ligt hierbij op gezond eten, water drinken, genoeg bewegen en goed slapen. De JOGG-aanpak is een onderbouwde, integrale methodiek waarmee het JOGG-werknet de fysieke en sociale leefomgeving van alle Nederlandse kinderen en jongeren gezond maakt.
- Alle verbonden partijen gaan concreet aan het werk om de omgeving gezonder te maken, daarom spreken we van een 'werknet'.
- De JOGG-aanpak richt zich op alle kinderen en jongeren van 0 maanden t/m 19 jaar. En binnenkort wellicht t/m 23 jaar. De JOGG-aanpak is dus een methode waarmee de sociale en fysieke omgeving waarin kinderen en jongeren opgroeien structureel gezonder wordt gemaakt.
- We richten ons op omgevingen waar kinderen en jongeren veel komen.

Waarom is dit belangrijk

- Opvoedondersteuning in de eerste duizend dagen versterkt de opvoedingsvaardigheden en zelfstandigheid van gezinnen. Hierdoor zijn ouders beter weerbaar tegen eventuele zwaardere problemen die zich in de toekomst kunnen voordoen. Gezonde voeding, voldoende beweging, regelmatig een frisse neus in de buitenlucht en voldoende rust zorgen ervoor dat kinderen minder vaak ziek zijn. Ze kunnen zich beter concentreren en zitten lekkerder in hun vel. Een kansrijke en gezonde start vergroot de mogelijkheid dat kinderen zich kunnen ontwikkelen tot zelfredzame burgers, die gelijkwaardig kunnen meedoen in de samenleving. Als kinderen volwassen zijn hebben ze bijvoorbeeld een lager risico op hart- of vaatziekten.
- Gezonde voeding is belangrijk voor een gezonde groei en ontwikkeling van de leerling. Een goede voeding begint met elke dag ontbijten. Een gezond ontbijt stimuleert de stofwisseling, bevordert het concentratievermogen en daarmee de leerprestaties. Na een ontbijt is de verleiding minder groot om veel te snacken of snoepen.

3. Gezonde gedachten

Gelukkige inwoners

Integratieve doelen

- Stimuleren van gezonde fysieke en mentale gezondheid en levensstijl om ernstige problematiek te voorkomen van jong tot oud.
- Mensen met een psychische, sociale en maatschappelijke beperking worden ondersteund en hun belangen worden behartigd
- Samenwerking in de driehoek huisarts, sociaal domein en GGZ is verbeterd
- Het voor alle inwoners van Nederland gebruikelijker is om te praten over hun mentale gezondheid. Onder meer door cultuur
- Alle inwoners van Nederland beter weten waar ze binnen hun gemeenten laagdrempelige ondersteuning kunnen vinden
- Alle inwoners van Nederland weten welke handvatten er zijn om met hun mentale gezondheid aan de slag te gaan

- Verdere versterking van de samenwerking met onze ketenpartners o.a. op het gebied van verward gedrag

Commitment van het College, ambities gekoppeld aan o.a. collegeprogramma

- Het percentage jongeren dat zich meestal (zeer) gelukkig voelt is in gemeente B is gelijk aan het Nederlands gemiddelde in 2026.
- Het percentage inwoners tussen 18 en 64 dat veel stress ervaart daalt van 22% naar 20% in 2026.
- In de periode 2023-2026 wordt de samenwerking met onze ketenpartners geïntensiveerd.

Wat zegt de data over waar we staan (tabellen verwijderd)

- De data van de GGD laat een verslechtering zien van de psychosociale gezondheid van de jeugd.
- Aan leerlingen van het middelbaar onderwijs is gevraagd of zij het afgelopen jaar weleens serieus hebben gedacht aan suïcide. In gemeente B heeft 9,7% van de leerlingen hierover regelmatig nagedacht: 8% van de jongens en 9% van de meisjes. Bij de meeste gemeenten zijn er geen grote verschillen tussen leerlingen van klas 2 en klas 4. In gemeente B dacht 14% van de leerlingen in klas 2 en 5% in klas 4 regelmatig aan suïcide. In de regio had 9,7% het afgelopen jaar regelmatig suïcidegedachten
- In gemeente B heeft 4,6% van de leerlingen het afgelopen jaar (heel) vaak suïcidegedachten gehad en/of een suïcidepoging ondernomen: 4,2% van de jongens en 3,6% van de meisjes. In klas 2 heeft 5,5% en in klas 4 3,6% van de leerlingen (heel) vaak aan suïcide gedacht en/of een poging ondernomen. In de regio heeft 4,8% van de leerlingen het afgelopen jaar (heel) vaak aan suïcide gedacht en/of een suïcidepoging ondernomen

Hoe willen we dit bereiken

- Door nieuw beleid te formuleren over de bevordering van mentale gezondheid bij jongvolwassenen borgen we het terugdringen van gezondheidsachterstanden. Onderdeel van dit beleid zijn onder andere het meer zicht krijgen op mensen met onbegrepen gedrag en het intensiveren van de samenwerking met ketenpartners.
- De activiteiten worden gefaseerd over de jaren 2023 tot en met 2025.

Waarom is dit belangrijk

- Meer dan de helft van de jongvolwassenen (16 tot en met 25 jaar) in de regio ervaart psychische klachten. Daarnaast zien we veel eenzaamheid en suïcidale gedachten bij deze groep. Dit blijkt uit de Corona Gezondheidsmonitor Jongvolwassenen 2022, een grootschalig vragenlijstonderzoek uitgevoerd onder bijna 70.000 jongvolwassenen in Nederland.

4. Gezonde leefomgeving

Gezondheidsondersteuning

Integratieve doelen

- Bevorderen van de beweegvriendelijke leefomgeving voor jong tot oud door middel van sporten en recreëren in de openbare buitenruimte
- Gemeenten verkennen de mogelijkheid om bij het schone lucht akkoord (SLA) aan te sluiten

Commitment van het College, ambities gekoppeld aan o.a. collegeprogramma

- In 2025 hebben we 5 recreatieve verbindingen verbeterd, waarbij we – daar waar mogelijk – de infrastructuur aanpassen en de gebruikers meer mogelijkheden bieden om langs de route te recreëren, te spelen of te ontspannen.
- Vanaf 2023 maken we de parken in gemeente B aantrekkelijker voor de gebruikers en de flora en fauna.
- Voorkomen van hittestress, waarbij prioriteit wordt gegeven aan kwetsbare doelgroepen (zorginstellingen en kinderdagverblijven)

Wat zegt de data over waar we staan (tabellen verwijderd)

- 77% van de inwoners in gemeente B is het eens met de stelling dat er voldoende groen is in de buurt.

Hoe willen we dit bereiken

- Door sociale verbinding te stimuleren beschermen we de gezondheid van de inwoners en helpen we gezondheidsproblemen te verminderen. We stimuleren als gemeente dat buurtbewoners elkaar (leren)

kennen en naar elkaar omkijken. Daarbij willen we ook invloed uitoefenen op het creëren van een veilige, groene en recreatieve leefomgeving zodat niet alleen eenzaamheid verminderd maar ook mentale klachten afnemen.

- Een groene omgeving stimuleert ontmoetingen en draagt bij het mentaal welbevinden. We zetten daarbij in op het realiseren van voldoende schaduwplekken om de blootstelling aan schadelijke ultraviolette stralen te verminderen.

Waarom is dit belangrijk

- De leefomgeving en gezondheid zijn onlosmakelijk met elkaar verbonden. De manier waarop de leefomgeving is ingericht heeft invloed op fysieke factoren die van invloed zijn op gezondheid zoals luchtkwaliteit, geluidsoverlast, gevoelstemperatuur en veiligheid. Ook heeft het invloed op gedrag: de manier waarop de leefomgeving is ingericht kan uitnodigen tot beweging, spel, sporten, ontmoeting en gezond eten.

5. Gezonde gemeenschap

Omzien naar elkaar

Integratieve doelen

- Inwoners kunnen langer thuis blijven wonen door de inzet van community care
- We werken vanuit het concept 'Positieve gezondheid'
- We erkennen de onschatbare waarde van vrijwilligers en willen hen daarom (blijven) ondersteunen en waarderen.
- Ondervoeding wordt vroegtijdig gesignaleerd door zorgprofessionals en professionals in het sociaal domein
- We beperken de gevolgen van armoede zoveel mogelijk vooral voor kinderen, omdat we vaak zien dat armoede onbewust van ouders op
- kinderen wordt overgedragen

Commitment van het College, ambities gekoppeld aan o.a. collegeprogramma

- In 2025 is er geen stijging meer te zien in het percentage eenzaamheid maar een vlakke of dalende lijn

Wat zegt de data over waar we staan (tabellen verwijderd)

- In gemeente B geeft 15% van de inwoners gedurende drie maanden of langer 8 uur per week zorg aan een bekende uit zijn/haar omgeving als deze persoon voor langere tijd ziek, hulpbehoevend of gehandicapt is.
- Tussen 28-30% van onze inwoners doet vrijwilligerswerk (onbetaald werk dat in georganiseerd verband wordt uitgevoerd bijvoorbeeld bij een sportvereniging, kerkbestuur of school)
- Van de huishoudens in gemeente B leeft in kern B 5%, in kern F 5%, in kern K 4% en in kern G 2% langdurig van een inkomen tot 120% van het sociaal minimum.

Hoe willen we dit bereiken

- In de gemeente zijn veel vrijwilligers actief: in zorginstellingen en als ondersteuning van mantelzorgers, in sportclubs, in het onderwijs, in kerken, in de culturele sector, op het gebied van participatie, inburgering et cetera. Zonder de inzet van al die vrijwilligers zou onze gemeenschap er heel anders uitzien. We bieden daarom blijvende ondersteuning aan hen zodat zij vitaal blijven.
- Het bestrijden van uitsluiting door (kinder-) armoede pakken we aan door laagdrempelig wijkactiviteiten te organiseren ter bevordering van de sociale cohesie

Waarom is dit belangrijk

- Community care houdt in dat mensen samen met hun netwerk elkaar ondersteunen bij het dagelijkse leven en ook indien er behoefte is aan zorg. Met hun sociale netwerk en woonomgeving vormen zij een leefgemeenschap, vanuit de visie: wij zijn voor elkaar van betekenis en dragen met elkaar bij aan de kwaliteit van leven en dit doen wij in samenwerking met professionele

6. Gezonde leefstijl

We stimuleren gezonde keuzen

Integratieve doelen

- Met de gezonde school krijgt iedere school een vignette en een certificering als de school bijvoorbeeld “rookvrij” is en veel uren inricht voor sport
- Er wordt actief ingezet op het voorkomen van het gebruik van alcohol, tabak en drugs door jongeren
- Er is een netwerksamenwerking voor vroegsignalering alcoholproblematiek
- Vitaal ouder worden
- Voor kinderen en volwassenen met overgewicht of obesitas is passende ondersteuning, begeleiding en zorg toegankelijk
- In 2025 hebben alle gemeenten een netwerkaanpak voor kinderen met obesitas
- Er zijn samenwerkingsafspraken tussen gemeenten, zorgverzekeraars en zorgaanbieders gemaakt

Commitment van het College, ambities gekoppeld aan o.a. collegeprogramma

- In gemeente B stabiliseren we de dalende trend van de beweegrichtlijn van de Gezondheidsraad naar 42% in 2026
- In 2025 is de helft van alle publieke ontmoetingsplekken in gemeente B rookvrij

Wat zegt de data over waar we staan (tabellen verwijderd)

- In gemeente B heeft 2,5% van de leerlingen ooit harddrugs gebruikt, in de regio is dit 2,5%. Van de leerlingen die in klas 2 zitten heeft 2,6% ooit harddrugs gebruikt en 2,4% van de leerlingen in klas 4. 2,5% van de jongens en 1,6% van de meisjes hebben ooit harddrugs gebruikt.
- In de gemeente heeft 7,1% van de jongeren ooit wiet of hasj gebruikt, in de regio is dit 8,1%. Van de leerlingen die in klas 2 zitten heeft 2,0% ooit wiet of hasj gebruikt en 12,4% van de leerlingen in klas 4. 7,4% van de jongens en 6,1% van de meisjes heeft ooit wiet of hasj gebruikt.
- In gemeente B heeft 16% in de afgelopen vier weken vijf of meer drankjes bij één gelegenheid gedronken (binge drinken). Dit stijgt van 6% van de leerlingen in klas 2 naar 28% in klas 4. In de regio heeft 17% recent binge gedronken. In gemeente B heeft 16% van de jongens recent ervaring met binge drinken en 15% van de meisjes.

Hoe willen we dit bereiken

- Gemeente B gaat een aanpak voor volwassenen en jeugd ontwikkelen om het (overmatige) alcohol en drugsgebruik te voorkomen. In de APV (Algemene Plaatselijke Verordening) staan gebieden aangewezen waar geen alcohol en/of drugs genuttigd mag worden. Onder de aangewezen gebieden vallen bijvoorbeeld speelplaatsen en parken. Hiermee willen wij voorkomen dat jonge kinderen al in aanraking komen of beïnvloed worden op alcohol- en/of drugsgebruik.
- Tevens bewaken wij in samenwerking met de politie dat de leeftijdsgrens van 18 jaar bij de verkoop van alcohol wordt gehandhaafd.
- We versterken de samenwerking in de keten, door de ZAT- (ZorgAdviesTeam) en Jeugdoverleggen beter te benutten voor vroeg signalering bij basisscholen.
- De mogelijkheden voor uitbreiding van de voorlichting door bureau HALT en/of politie worden onderzocht.
- Jaarlijks organiseren we i.s.m. de GGD een pre-puber beurs waarin ouders voorlichting krijgen hoe met hun kind in gesprek te gaan over thema's als drugs en alcohol.
- Voor het ontwikkelen van een aanpak voor volwassenen maken we gebruik van het (training-) aanbod van Trimbos.
- Verder onderzoeken we hoe sport en bewegen kan bijdragen aan het stoppen met roken, obesitas en het stimuleren van de beweegnorm.

Aanpak kernactiviteiten Lokaal/Regionaal	Verwachte impact	Verwachte startperiode	Verwachte einddatum	Budget SPUK	Type verplichting
Gezondheid					
Voorlichtingsmateriaal preventieve gezondheid aanbieden in publieke ruimten	Voorlichting	2023	2026	ntb	Resultaat
Het vitaal houden van vrijwilligers en mantelzorgers	Signalering en ondersteuning	2024	2026	ntb	Inspanning
Gezondheid beschermende assets in de buitenruimte plaatsen	Leefomgeving	2024	2026	ntb	Resultaat
Inrichten ketenaanpakken kansrijke start, overgewicht en obesitas, gecombineerde leefstijl interventie	Beleid	2024	2025	ntb	Resultaat

Waarom is dit belangrijk

- o Door een gezonde leefstijl krijgen mensen een betere kwaliteit van leven, zodat ze volop kunnen participeren in de maatschappij. We zetten in op meer bewegen, gezonde voeding, stoppen met roken, voldoende ontspanning en aandacht voor (beperkte) gezondheidsvaardigheden.

7. Sociale basis

Iedereen telt mee

Integratieve doelen

- o Gemeenten faciliteren het 'omzien naar elkaar in de wijk' door een breed, laagdrempelig en vindbaar aanbod van activiteiten en ondersteuning in de eigen buurt of wijk
- o Vergroten van vindbaarheid en bereikbaarheid van ondersteuning voor hen die dat nodig hebben
- o Er worden voldoende passende woonvormen in een leefomgeving gerealiseerd die ervoor zorgen dat mensen met hun sociale netwerk kunnen wonen op een plek waar ze zich thuis voelen
- o Mantelzorgers en naasten voelen zich gezien en ondersteund (ontlast) door de inzet van digitale toepassingen. Door de ondersteuning en zorg meer te digitaliseren kan deze plaats- en tijdonafhankelijk worden georganiseerd. Passend bij hoe mensen dat willen en nodig hebben

Commitment van het College, ambities gekoppeld aan o.a. collegeprogramma

- o Het aantal mantelzorgers voor mantelzorgondersteuning is gestegen
- o Het voorzieningenniveau mantelzorgondersteuning blijft minstens gehandhaafd
- o In gemeente B worden mantelzorgers en vrijwilligers erkend voor hun belangrijke bijdrage

Wat zegt de data over waar we staan (tabellen verwijderd)

- o Meer dan 2,4 % van de mantelzorgers voelt zich tamelijk zwaarbelast, zeer zwaarbelast of belast door het geven van mantelzorg.
- o Gemiddeld voelt zich in gemeente B 9% van de inwoners zich ernstig eenzaam

Hoe willen we dit bereiken

- De gemeente wil het gebruik van respijtzorg stimuleren, zodat mantelzorgers beter en langer in staat zijn om hun naasten te verzorgen en inwoners langer thuis kunnen blijven wonen. Dit doen we samen met het Steunpunt Mantelzorg dat er is voor mantelzorgers in elke leeftijd.
- Voor het thema eenzaamheid richten we ons in het bijzonder op de doelgroepen eenzame ouderen, volwassen en jongeren die buiten de groep vallen. Gemeente B heeft zich ook gecommitteerd aan het landelijk Actieprogramma 'Eén tegen Eenzaamheid' door het ondertekenen van 'De 5 pijlers in de lokale aanpak tegen eenzaamheid'. De term eenzaamheid kan soms erg beladen voelen. We spreken daarom liever over het versterken van de sociale cohesie. Om sociale in de dorpskernen verder te stimuleren zetten we activiteiten in die jong en oud met elkaar verbinden en die inwoners de kans geeft om te participeren.

Aanpak kernactiviteiten Lokaal	Verwachte impact	Verwachte startperiode	Verwachte einddatum	Budget SPUK	Type verplichting
Sociale Basis					
We voeren minimaal een drietal campagnes uit op het gebied van voeding en bewegen;	Voorlichting	2024	2026	ntb	Resultaat
Valrisico-inschatting aanbieden	Signalering en ondersteuning	2023	2026	ntb	Inspanning
Organiseren van structureel beweegaanbod	Leefomgeving	2024	2026	ntb	Resultaat
In 2023 hebben we een nieuw sport-, speel- en bewegplan	Beleid	2023	2024	ntb	Resultaat

Waarom is dit belangrijk

- De sociale basis is belangrijk voor de sociale kwaliteit van het leven van individuele inwoners, de verbanden waarvan zij deel uitmaken en de samenleving als geheel.

8. Voortgang

Versterking kennis- en adviesfunctie GGD en Coördinatie kosten (regionale) aanpak preventie

(nog verder invulling aangeven)

Met betrekking tot de regionale aanpak preventie zijn er in de regio per ketenaanpak werkgroepen georganiseerd om deze vorm en inhoud te geven.

De coördinatie hiervan ligt bij een regionaal coördinator preventie.

Hoe wordt de voortgang bewaakt

Licht toe hoe de voortgang van de uitvoering van het plan van aanpak wordt bijgehouden en hoe de bijsturing wordt georganiseerd.

Om de voortgang van het integraal plan van aanpak te bewaken wordt een stuurgroep opgericht dat als opdrachtgever verantwoordelijk is voor de realisatie van de IZA/GALA-afspraken. De stuurgroep bestaat uit de wethouders Volksgezondheid en Sport en bestuurders van uitvoeringsorganisaties die bijdragen aan de realisatie van de GALA-doelen. De stuurgroep is bevoegd tot het nemen van (eind)besluiten, waar het programmateam in het besluitvormingsproces een voorbereidende en uitvoerende taak inneemt.

De stuurgroep is verantwoordelijk voor:

- Eindverantwoordelijk voor de succesvolle uitvoering van het gezondheidsbeleid
- Budgettaire en bestuurlijke verantwoordelijkheid
- Delegeren van het dagelijkse management aan het programmateam die binnen het afgesproken kader gevolmachtigd is.

De lokale programma coördinator is opdrachtnemer van de bestuursopdracht en daarmee verantwoordelijk voor de uitvoering van het integrale plan van aanpak. Het programmateam heeft de bevoegdheid beslissingen te nemen over de inhoudelijke voortgang van het programma zoals:

- Het opstellen van een integraal plan van aanpak terugdringen van gezondheidsachterstanden
- De verantwoording voor rechtmatige inzet van SPUK-middelen
- De communicatie met maatschappelijke organisaties
- Het bewaken van voortgang en kwaliteit van het programma
- Het periodiek informeren en rapporteren aan de stuurgroep

Op welke wijze wordt samenhang en synergie nagestreefd tussen uitvoering op de verschillende hoofdthema's en onderdelen

Door met verschillende disciplines samen te werken aan de doelen kan er veel meer bereikt worden dan als elke stakeholder afzonderlijk aan de slag gaat. De meerwaarde ontstaat doordat de inwoner op alle leefgebieden wordt geholpen waarbij de verschillende partners een op elkaar afgestemd aanbod kunnen aanbieden. De verschillende ketenpartners werken al integraal en domein overstijgend samen. We bouwen daarom door op reeds bestaande samenwerkingsstructuren en versterken die waar nodig.

Communicatie

Nog aan te vullen